

עת"א 26350/03/15 - היועץ המשפטי לממשלה נגד ועדת השחרורים בבית הסוהר מעשיהו,איאד אבו פאנה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
12 מאי 2015

עת"א 26350-03-15

לפני: כב' השופט יעקב שפסר, אב"ד
כב' השופטת זהבה בוסתן
כב' השופט ד"ר שמואל בורנשטיין

העותר: היועץ המשפטי לממשלה
ע"י ב"כ עו"ד סיון פיכמן

נגד
המשיבים: 1.ועדת השחרורים בבית הסוהר מעשיהו
2.איאד אבו פאנה (אסיר)
ע"י ב"כ עו"ד זאב אלוני

פסק דין

1. ביום 8.3.15 החליטה וועדת השחרורים המיוחדת שעפ"י חוק שחרור על תנאי ממאסר התשס"א-2001, על שחרורו על תנאי של המשיב 2 (להלן: "הועדה", "החוק" ו"המשיב" בהתאמה). העותר טוען כי החלטת הועדה מוטעית, היא אינה סבירה באופן קיצוני ונפלו בה פגמים היורדים לשורשו של עניין, וכי הועדה לא שקלה ולא איזנה כראוי את השיקולים והנתונים לגבי המשיב, באופן המחייב את ביטולה.
2. המשיב, כבן 41 שנים, שפוט לתקופת מאסר למשך 27 שנים בגין עבירת רצח בכוונה תחילה (בניגוד לסעיף 300 (א) (2) ו-301 לחוק העונשין תשל"ז - 1977). מועד שחרורו המלא מהכלא הוא 8.6.2020, (ובניכוי מנהלי - 23.12.2019). מועד תום ריצוי 2/3 ממאסרו (בניכוי מנהלי) חלף בתאריך 7.12.2010. המדובר במאסר ראשון אותו מרצה המשיב, כשאת העבירה ביצע בעת שהיה בן 18 ו-10 חדשים וכשלחובתו באותה עת, שתי הרשעות קודמות במספר עבירות אלימות - תקיפה הגורמת חבלה של ממש, בגין נדון למאסרים מותנים.
3. רקע הרשעתו של המשיב הוא אירוע מיום 24.4.1993, במהלכו רצח המשיב את המנוח ביער, תוך שדקר אותו 15 פעמים באמצעות סכין בחלקי גופו השונים, זאת בלא התגרות מצידו של המנוח ובנוכחות

חבר משותף אשר למרות שאף אחז את המשיב והורה למנוח לברוח, השתחרר המשיב מאחזתו, המשיך ודקר את המנוח דקירות נוספות עד שהתמוטט ומת.

ערעורו של המשיב לבית המשפט העליון נדחה ובשנת 2002 נקצב עונשו ל-27 שנים מיום מעצרו.

4. לפני הועדה הונחו שני דוחות פסיכודיאגנוסטיים (30.10.2011 ו- 27.11.2012), שני דוחות סוציאליים (21.9.2010 ו- 18.12.2014), ידיעות מודיעיניות (ממועדים שונים) שהונחו אף בפניו, תכנית רש"א (18.12.2014), עמדת משטרת ישראל (9.2.2015), ודו"ח שב"ס (טופס 903 - 17.2.2015).

5. הועדה ציינה בהחלטתה כי התלבטה בעניינו של המשיב, ואולם החליטה לשחררו. נימוקי החלטתה היו כדלקמן:

א. המשיב נמצא בעבר מתאים לשיקום קבוצתי, אך שהותו שם הופסקה בשל מידע מודיעיני שנבדק ונמצא שגוי. עתירה אחרת של המשיב להחזרתו לאגף השיקום נדחתה. הועדה סברה כי הליך שיקומו של המשיב נקטע שלא כדין בשנת 2011 בגין מידע שגוי ובלא שהיתה כל בעיה באופן תפקודו באגף השיקום.

ב. המשיב מצוי בסבב חופשות במסגרתו יצא ליותר מ-100 חופשות ללא בעיה.

ג. לאחר הפסקת הליך השיקום, השתתף המשיב בקבוצת שליטה בכעסים, ומנחת הקבוצה התרשמה כי הפגין יכולת איפוק והבין את הבעייתיות בהתנהגותו. ההתרשמות היתה כי שינה את דפוסי התנהגותו וחשיבתו, עייף מאורח חיים עברייני ועבר תהליך טיפולי משמעותי, תוך שהוא מודע לכך כי נזקק למעבר הדרגתי לקהילה, מעבר המצוי בתכנית רש"א שהוגשה בעניינו.

ד. באשר לדוחות המודיעיניים, המדובר בשתי קבוצות עיקריות - הראשונה היא מידע הנוגע לסכסוך אלים בין המשיב לבין אסיר אחר, שהסתיים ללא כל צעד ענישתי והמשיב הוחזר להמשך מאסרו. הקבוצה השניה נוגעת לקשרים אפשריים עם משפחת פשע, בלא שמיוחסת למשיב פעילות אקטיבית כלשהי, כשבמסגרת עתירת אסיר אחרת שהגיש, הוצג מסמך השולל את המידע. עוד ציינה הועדה כי עבירת המשמעת האחרונה בגינה נשפט האסיר היא משנת 2006.

ה. הועדה התייחסה לשוני העולה משני דוחות האבחון הפסיכולוגיים שהונחו לפניה שלפיו הדו"ח הראשון מיום

30.11.11 חיובי ואילו הדו"ח המשלים מיום 27.1.2012 שלילי, ולא מצאה הסבר מבורר לסטיה מהדו"ח הקודם. עפ"י הדו"ח הראשון מיום 30.11.2011 מתואר המשיב כבעל התנהגות תקינה, התחתן ונולדו לו שתי בנות, ומקיים קשר בריא עם אשתו ובנותיו, ציונו בשאלון להערכת פסיכופתיה נמוך, הציג אכפתיות ואמפתיה כלפי אחרים, יכולת ויסות התנהגות תקינה יחסית, מטרות ריאליות ארוכות טווח וכן מיעוט בעיות התנהגות מוקדמות. הסיכון שיתנהג באופן אלים בעתיד נמוך יחסית ותגובה אלימה למצב סכסוך צפויה רק במצבים חריגים וטעונים.

בניגוד לדו"ח הראשון, באבחון משלים מיום 27.1.2012, נאמר כי מדובר במי שמודה בביצוע העבירה ומביע צער וחרטה, אך קיימת נטייה להקטין את אחריותו ולהדגיש את אשמת הקרבן. אמנם מדובר במי שהוא בעל יכולת לאמפתיה תקינה וייסות התנהגות תקין, אך עסוק בהוכחה לסביבתו כי הוא עמיד וחזק, מנהל יחסים בין אישיים לא בשלים, נוטה לתפוס את העולם כמקום מאיים ונצלני, בעל אישיות נרקסיסטית עם מספר מוקדי קושי, הכוללים התמודדות לקויה עם לחצים ועוד. עוד נאמר בחווה"ד, כי לא ברור עד כמה יוכל להפיק תועלת מהטיפול. הועדה לא מצאה, כאמור, הסבר מבורר לסטיה מהדו"ח הקודם.

ו. קיומה של תכנית שיקום רש"א.

בשקלול נקודות החובה אל מול נקודות הזכות ועל אף שהתלבטה כאמור, הגיעה הועדה למסקנה, כי מדובר במי שראוי לשחרור וכי שחרורו לא יסכן את שלום הציבור.

6. תמצית טיעוני העותר היא, כי נטל השכנוע לפיו ראוי האסיר לשחרור על תנאי ושחרורו אינו מסכן את הציבור מוטל על האסיר, כשהמשיב בענייננו לא עומד בנטל זה. לדעת העותר, ההתלבטות עמה נותרה הועדה ובשים לב לנטל השכנוע הכבד ביותר הרובץ לפתחו, היתה חייבת לפעול לאי שחרור המשיב ולטובת הציבור.

העותר טוען כי המדובר באסיר מסוכן שאינו ראוי לשחרור מוקדם ושאינו עומד בדרישות סעיף 9 לחוק, שמסוכנותו נלמדת משורת נתונים, שדי בכל אחד מהם כשלעצמו למנוע את שחרורו המוקדם וקל וחומר בהצטברם. המדובר באסיר עולם שקטל את חיי המנוח בשל סכסוך פעוט, כשעל אף הודאתו והבעת צער וחרטה מצידו, קיימת נטייה ניכרת להקטין את אחריותו על מעשיו ולהדגיש את אשמתו של הקורבן, כשטענתו למעשה היא כי נאלץ לרצוח בשל הגנה עצמית בלבד. התנהגותו היתה מתוכננת ומחושבת ולרגע לא היה חשש לחייו שהיה צריך להביאו לביצוע המעשה. המדובר איפוא, כך טוען העותר, בעיוות חשיבתי ומזעור חלקו באירוע באופן מושרש וארוך שנים, כאשר זו דרך חשיבתו במהלך כל שנות המאסר הארוכות וכמתועד בשנים 2010-2012 בדוחות גורמי הטיפול.

העותר מדגיש, כי עפ"י הדו"ח הדיאגנוסטי השני, המדובר באסיר שאינו בשל, נוטה לאימפולסיביות, נוטה במידה רבה לאובדן שליטה וקשיי התארגנות ועל כן, לא קהתה בנסיבות אלה מסוכנותו. המדובר במי שריצה את כל חיי הבוגרים בין כתלי הכלא, יותר ממחצית חייו, וברי כי משלא עבר במהלך שנות המאסר הארוכות, כל טיפול אינטנסיבי בכלא לעיבוד העבירה והשלכותיה, כשהטיפול התמצה בהשתתפות בקבוצות בלבד, נטול הוא כישורי חיים בסיסיים האופייניים לבני גילו. לטענת העותר, יתכן והטיפול הקבוצתי והפרטני באגף השיקום היה מהווה כלי להפגת המסוכנות לאורך זמן ממושך, בפיקוח אינטנסיבי וצמוד, ואולם המשיב בחר משיקוליו שלא לפעול להשבתו לאגף זה.

לטענת העותר, קביעות הועדה לפיה הפסקת שהייתו באגף השיקום נבעה "ממידע שגוי", כשמדובר במי שהליך שיקומו "נגדע שלא כדין", הינן קביעות מרחיקות לכת ולא מבוססות. לא היתה לוועדה כל תשתית ראייתית לקבוע כי הרשות פעלה כנגד האסיר שלא כדין.

הסיבה כי העותר לא ביקש לשוב לאגף השיקום ואם סורב - לא הגיש עתירה בין השנים 2012, 2013, 2014 מצויה בדברי ב"כ המשיב עצמו, לפיו חשש כי ההליך השיקומי באגף השיקום יגרום לדחייה בשחרורו. כלומר, המשיב העדיף לנסות את מזלו לשחרור מוקדם בוועדת השחרורים ללא שהיה בשיקום קבוצתי ופרטני, תחת קבלת טיפול ארוך, משמעותי ומפוקח, אשר יועיל לו להפיג את מסוכנותו ולרכוש "ארגז כלים" לחיים שמחוץ לכלא. החשש שהביע ב"כ המשיב - אין לו לדעת העותר על מה לסמוך, שכן שחרורו הצפוי הוא בעוד למעלה מחמש וחצי שנים, כשההליך השיקומי נע בין 6 חדשים ועד 42 חדשים, תקופה בה יכול היה להתחיל זה מכבר ותקופה זו עומדת לרשותו עד שחרורו ממאסר.

העותר מזכיר כי אין למשיב זכות קנויה לשחרור, ודאי לא לאסיר עולם שמסוכנותו גבוהה, כעולה מחומרת העבירה ומהדוחות הפסיכודיאגנוסטיים, ויש מקום למצות את הטיפול הטוב ביותר בין כתלי הכלא, המתאים לאסיר בנתוניו, בטרם תושלך מסוכנותו על הציבור.

לטענת העותר, נתנה הועדה משקל יתר לסיבה בעטיה הוצא האסיר מאגף השיקום, שהיתה נכונה לעת קבלת ההחלטה, שיקול שאינו ענייני למהות השיקום ומטרתו, ולא נתנה כלל משקל לכך שמבחינה טיפולית לא התקדם המשיב ולא פעל להשבתו לאגף השיקום.

כן טוען העותר כי הועדה התעלמה מהדוחות הדיאגנוסטיים שהוגשו, ותחת דיון מעמיק במהות הדוחות, עסקה הועדה בשאלת העדר הסבר לשוני ביניהם, והתעלמה מההסבר המופיע בדו"ח האבחון השני (אשר הוגש לדבריה לאחר אירוע

אלימות בו תקף המשיב אסיר אחר), לפיו התאפשרה הגשתו הודות לביצוע איבחון אישיותי שלא התאפשר בדו"ח הקודם, זאת לאור קשיי קרוא וכתוב אצל המשיב ונוכח כלים נוספים שהיו בפני עורכי הדו"ח השני.

בכל מקרה, טוען העותר, לו סברה הועדה כי קיים פער בלתי מוסבר בדוחות, היה מקום לקבל הבהרה, בין היתר בשל העובדה כי הדו"ח הראשון נערך לפני למעלה משנתיים ותחת זאת התעלמה הועדה מהאמור בדוחות, לא בחנה מדוע קיים פער ביניהם, וקבעה כי המשיב הפיק תועלת מן הטיפול, על סמך השתתפותו בקבוצה לשליטה בכעסים. העותר טוען כי אין די בהשתתפות בקבוצה מסוג זה, ויש מקום לאסיר בנתוניו, כפי שפורטו, לקבל טיפול פרטני וקבוצתי ארוך טווח.

באשר לתכנית רש"א טוען העותר, כי הואיל והמשיב לא עבר כל שיקום משמעותי בכלא ומי שנותרה לו תקופת תנאי של למעלה מחמש שנים וחצי, לא ראוי שמסוכנותו תושלך לפתחו של הציבור ביתרת תקופת המאסר שעוד תיוותר לו, הן שהייה בהוסטל בקהילה והן לאחר מכן.

באשר למשקל שנתנה הועדה לחופשות אליהן יצא המשיב, טוען העותר כי המדובר בחופשות שמרביתן היו קצרות מועד ורק לאחרונה החל לצאת לחופשות ארוכות יותר, וטוען כי אין דין יציאה לחופשות כדין שחרור מוקדם.

לאור האמור טוען העותר, כי עד שלא יעבור המשיב הליך טיפולי ושיקומי אפקטיבי בין כתלי הכלא, אשר יפחית באופן משמעותי את מסוכנותו לרמה נמוכה ביותר, כמתחייב בנתוניו, ועד שלא יתקבלו ראיות מנהליות אובייקטיביות מגורמים סטטוטוריים בשב"ס המתייחסים לעולם התוכן הפנימי של המשיב, אין להורות על שחרורו. על הועדה להשתכנע ברמת וודאות גבוהה ביותר כי שחרורו של אסיר כזה לא יסכן את הציבור ועל כן החלטת הועדה לוקה בחוסר סבירות קיצוני.

לטענת העותר, לא עמדה הועדה בבחינה ראויה של השחרור גם על רקע הוראות סעיף 10 (ב) לחוק, המהווה יישום ספציפי לשאלת המסוכנות הנוגעת לאסירי עולם, שבמסגרתו בחר המחוקק להחמיר עם אסירי עולם וקבע קריטריונים מכבידים יותר לשחרור מוקדם - היינו האם חל באסיר "שינוי בולט וממשי" מבחינת הבנת חומרת מעשיו ומבחינת מוכנותו להשתלב בחברה ולתרום לה. נוכח דרישות המינימום שבהן לא עומד המשיב כאסיר רגיל, ממילא, לא עומד הוא בדרישות סעיף 10 ואין צורך אפילו להידרש להם ואולם מכל מקום, המשיב לא הוכיח "שינוי בולט וממשי" אובייקטיבי מהותי מבחינת הבנת חומרת מעשיו, לא הרים את הנטל הדרוש להוכיח כי שינה את תפיסת עולמו ודפוסיו העברייניים, ולא עבר במאסרו טיפול מהותי ומעמיק לאיון מסוכנותו, שינוי שהוא תנאי סף לדיון בשחרור מוקדם של אסיר עולם. בענייננו, בבואה של הועדה להחליט אם עמד המשיב בתנאי סעיף 10 (ב) לחוק, התייחסה רק לדבריו בפניה, כשהשינוי

הבולט והממשי צריך להשתקף באמצעות אמות מידה אובייקטיביות כעולה מדוחות מנהליים ופסיכודיאגנוסטיים המוגשים לוועדה. ההליכים הטיפולים אותם עבר האסיר בעניינו בוודאי אינם עולים כדי "שינוי בולט וממשי" והוא אינו מגלה תובנה מספיקה למניעים שהביאוהו לביצוע העבירה, וזקוק לכלי התמודדות במצבים מורכבים והמשך טיפול מעמיק.

לאור האמור טוען העותר, עומדת מסוכנותו של המשיב בעינה ולא ניתן לומר כי אינו מסוכן, כי ראוי הוא לשחרור מוקדם וכי הוכיח סיכויי שיקום אמיתיים כדרישת סעיפים 5 ו-9 לחוק, וודאי שלא עבר שינוי בולט וממשי כדרישת סעיף 10 (ב) לחוק.

7. המשיב עותר לדחיית העתירה. ראשית מזכיר הוא את הכלל לפיו חוסר סבירות הוגדר כהחלטה כה מוטעית שאף ועדת שחרורים סבירה לא היתה יכולת להחליט כמוה, דבר שאינו מתקיים לטענתו בעניינו. המדובר בהחלטה מנומקת, כשכל הטענות שהועלו על ידי העותר באו לפניה ואין דבר שלא התייחסה אליו.

המשיב מזכיר עוד, כי המדובר באסיר שזה לו מאסר ראשון, ששהה בשיקום, קודם שהוצא מאגף השיקום, משך 9 חדשים, אשר עבר כבר את תקופת השליש, דו"ח העו"ס בעניינו חיובי, כל בדיקות השתן שמסר - נקיות, יצא לחופשות רבות, חלקן ארוכות בנות 96 שעות, ועבירת המשמעת האחרונה שלו היא משנת 2006. התכנית המיועדת לו נבנתה על ידי גורם רשמי-רש"א, הוא בעל משפחה נורמטיבית, שאינה משפחת פשע. לדבריו, היו מספר אינדיקציות לאורך 22 שנות מאסרו, מהן ניתן היה להתרשם ולראות שהמדובר בהחלטה סבירה.

המשיב מתייחס גם לשוני שבין שני דוחות האבחון שעבר וטוען, שאחרי הדו"ח השני משנת 2012, עבר טיפול שהרושם ממנו היה חיובי. גם קודם לכן, משך 22 שנות מאסרו לא היה מעורב באירועי אלימות, זאת על אף הלחץ והסכסוכים המאפיינים את חיי האסירים בכלא, למעט אירוע בודד שעליו לא הועמד לדין משמעתי ואשר הוא והמעורב האחר נענשו בצוותא בגינו.

לעניין השיקום, טוען המשיב כי אין לקבל את טענת העותר בעניין זה וכי השיקום כמו גם עבודה מחוץ לכלא, על אף חשיבותה, אינם חזות הכל. המדובר באסיר שעל אף ילדותו הקשה, הוא בעל ערכי עבודה ואף עבד בכל שנות מאסרו. כן היה אסיר תומך לרבות לאסירים חולי נפש, ואף עבד במטבח הכלא. אין צורך שילך עתה לשיקום שכן שהה בעבר 9 חדשים בשיקום, כשבמהלך כל התקופה לא היתה אינדיקציה לבעיה כלשהי. לדבריו של המשיב, הפסקת הליך השיקום

שלו נבעה מבעיה אישית שהיתה לו עם סגן מפקד המחוז. אילו היתה לו בעיה כלשהי במסגרת השיקום, כגון שלא היה מסתדר עם מעסיקיו וכו', היתה יכולה להיות בעיה, ואולם המשיב הוכיח כי לא היתה כל תקלה בשיקומו.

באשר לתכנית השיקום טוען המשיב, כי זו נבנתה משך 6 חדשים, והיא כוללת יציאה להוסטל ולמקום סגור ליציאה לעבודה משך 9 חדשים.

בנסיבות הכוללות ונוכח העובדה כי המדובר בהחלטה מפורטת ביותר המתייחסת לכל טענה שהעלה העותר, לא ניתן לומר שהמדובר בהחלטה בלתי סבירה ועל כן עותר הוא לדחות את העתירה.

8. אחר שעיינו בעתירה ונספחיה, בדוחות שהנחו לפנינו ובהחלטת הועדה וכן שמענו את טיעוני הצדדים, מצאנו כי אכן יש יסוד לעתירה וכי הועדה אכן חרגה משמעותית ממתחם הסבירות בהחלטתה באופן המצדיק התערבותנו.

9. על פי סעיף 5 לחוק, אין לשחרר אסיר עולם אלא אם שוכנעה הוועדה כי האסיר ראוי לשחרור וכי שחרורו אינו מסכן את שלום הציבור. פירוט השיקולים שעל הועדה לשקול מצוי בסעיף 9 לחוק, כשסעיף 10 (ב) לחוק, ייחודי לנושא שבפנינו היינו להחלטת ועדת שחרורים מיוחדת הדנה בעניינו של אסיר עולם, וקובע כי על הועדה לשקול שיקולים נוספים מעבר לשיקולים האחרים האמורים בחוק והם האם חל באסיר "שינוי בולט וממשי" מבחינת הבנת חומרת מעשיו ומבחינת מוכנותו להשתלב בחברה ולתרום לה.

10. אין מחלוקת כי נטל השכנוע לפיו ראוי האסיר לשחרור על תנאי ושחרורו אינו מסכן את הציבור מוטל על האסיר. בעניין זה אף נקבע לא אחת, כי כלל היסוד הוא שעל אסיר לרצות את מלוא תקופת מאסרו ואין לו זכות מוקנית לשחרור מוקדם (ר' למשל: רע"ב 4802/14 **עיסאם דעאדלה נ' מדינת ישראל** (פסקה 8 להחלטה, פורסם בנבו, 18.9.14); רע"ב 5663/12 **פלויני נ' היועץ המשפטי לממשלה** (פסקה 13 להחלטה, פורסם בנבו 21.8.12). מאליו מובן כי שחרור מוקדם אינו דבר מובן מאליו ונטל השכנוע הרובץ לפתחו של האסיר אינו פשוט כלל ועיקר, כשעל וועדת השחרורים להשתכנע בדבר היותו ראוי לשחרור ובדבר העדר מסוכנותו.

בבחינת עניינו של המשיב עולים הנתונים הבאים: באשר לחומרת העבירה - נראה שאין צורך לפרט. המדובר באסיר עולם שרצח את המנוח בשל סכסוך של מה בכך, כשמעובדות הרשעתו עולה כי התנהגותו היתה מתוכננת מראש ומחושבת, תוך שהביא עימו מראש את כלי הרצח, שבוצע ללא כל התגרות או חשש קודם לחייו, וזאת על

אף שניסו לעצור בעדו.

אכן, כפי שציינה הוועדה, קיים שוני בהמלצות שני הדוחות הדיאגנוסטיים. עם זאת, עיון מעמיק בדוחות מלמד, כי למעשה אין הדבר כה מובהק, וכי גם הדו"ח הראשון (30.10.11) אינו חף מספקות. כך למשל מתארת עורכת הדו"ח, כי בהתייחסותו לעבירה מודה אמנם המשיב במעשיו אך אינו נוטל אחריות מלאה על עבירת הרצח, טוען להגנה עצמית ומכחיש תכנון וכוונה מוקדמת לביצוע הרצח. לדבריו כל הודאותיו במהלך החקירה היו הודאות שווא כיון שהיה מבולבל, צעיר ולחוץ. המשיב טען כי המנוח תקף אותו עם סכין כשהגיעו ליער, זאת לאחר שהמנוח הוא שפיתה אותו להצטרף אליו ליער, ולא היתה לו ברירה אלא לקחת לו את הסכין ולדקור אותו, כשהתקשה להסביר מדוע דקר את המנוח כל כך הרבה פעמים. עורכת הדו"ח מתרשמת כי קיים חוסר עקביות בגרסאותיו בדבר העבירה, כגון בקשר לאופי ההיכרות והקשר שבינו לבין המנוח וכן לעניין השימוש באלכוהול מצידו (עמ' 2 ו-3 לדו"ח בפרק העוסק בהתייחסות לעבירה). עורכת הדו"ח התרשמה עוד כי קיימת במשיב חוסר בשלות וזהות לא מגובשת דיה המקשה עליו להתנהל באופן עצמאי, יש לו נטייה להסתמך על גורמים חיצוניים כדי לשמור על שליטה, והשהות בבית הסוהר עוזרת לו בעניין זה. כן צוין כי גם הפעם, כמו באבחון קודם, התבררה נטיתו של המשיב לתפוס את העולם כמקום מאיים ונצלני (עמ' 5 לדו"ח). למרות האמור ולצד מרכיבים חיוביים, היתה מסקנת הדו"ח כי הסיכון שיתנהג באופן אלים בעתיד הינו נמוך יחסית ותגובה אלימה למצב של סכסוך צפויה במצבים חריגים וטעונים.

הדו"ח השני (27.11.12) מצביע גם כן על בעייתיות לא פשוטה. יצוין כי האבחון המחודש נתבקש ובוצע על רקע דיווחים של התנהגות אלימה שקדמה לו, כשמודגש כי האבחון הקודם היה מבוסס על התרשמות קלינית ובדיקת פסיכופטיה בלבד ולא בוצע אבחון אישיותי לאור קשיים בקריאה וכתובה.

עפ"י ממצאי האבחון דיווח המשיב על היסטוריה של אירועים רבים המאופיינים בשיפוט לקוי וחוסר יעילות התנהגותית, ונראה כי הוא נוטה במידה רבה לאבדן שליטה וקשיי התארגנות תחת לחץ, דבר המלמד על נטיה לאימפולסיביות חשיבתית ואפקטיבית, אם כי בד"כ מתפקד באופן מותאם לתקופה ממושכת, רק בסביבה מובנית מאד ושגרתית בה יש לו תחושת שליטה. משאביו נמוכים דבר שאינו מאפשר לו להתמודד עם הלחצים בצורה יעילה ובוגרת. הטולרנטיות לסטרס נמוכה מהרגיל. לחצים מצביים מחמירים את מצבו ויוצרים בלבול אמוציונלי. עורכי הדו"ח מתרשמים כי המשיב בשל מבחינה חברתית פחות מהמצופה. יחסיו הבינאישיים שטחיים ונוקשים, והוא פחות רגיש לצרכים ואינטרסים של אחרים. הדו"ח מלמד על תכונה נרקסיסטית שתוצאותיה כמפורט בדו"ח עלולים

לגרום להתפרצויות זעם והתנהגות בעלת אופי אנטי סוציאלי. הוא פחות מודע לעצמו מהמצופה, כשנבדקים מסוג זה לעתים קרובות פחות בשלים או מחזיקים בתפיסות מעוותות אודות עצמם. מודעות מוגבלת זו פוגעת לעתים בקבלת החלטות ובפתרון בעיות ויוצרת פוטנציאל לקשיים בהתייחסות לאחרים (עמ' 1 ו-2 לדו"ח).

סיכומו של הדו"ח הוא כי הגורם המנבא הטוב להתנהגות עתידית הוא התנהגות קודמת ולפיכך אדם שביצע רצח בעבר הוא בעל פוטנציאל להתנהגות אלימה. (יצוין כי מסקנה זו משותפת גם לדו"ח הראשון). מכל מקום, מצאו עורכי הדו"ח כי קיימת נטייה ניכרת להקטין את אחריותו על מעשיו ולהדגיש את אחריותו של הקרבן (למעשה טוען המשיב כי נאלץ לרצוח בגין הגנה עצמית בלבד). עורכי הדו"ח מציינים כי מעבר למסקנת הדו"ח הקודם, לפיה עסוק המשיב להוכיח לכולם סביבו שהוא עמיד וחזק עם נטיה לתפוס את העולם כמקום מאיים ונצלני, עולה באבחון הנוכחי תמונה של אישיות נרקסיסטית עם מספר מוקדי קושי, הכוללים התמודדות לקויה עם לחצים (העלול להוביל לתגובות תוקפניות), נטייה לחשיבה אידיוסיקרטית והכללת יתר, וחשיבה אגוצנטרית ולא בשלה, בלי מודעות למרכיבים אלה. על כן לא ברור כמה יוכל להפיק תועלת מטיפול (שהוצע לו).

השוואת שני הדוחות מלמדת, כי על אף "השורה התחתונה", היינו המסקנה הסופית, הפער בין הדוחות אינו כה משמעותי, כששניהם מלמדים על בעיתיות לא פשוטה באישיותו והתנהלותו של המשיב, באופן שאינו מאפשר לקבוע כי הרים את הנטל המוטל עליו. על כן, אין דעתנו כדעת הוועדה לפיה קיימת לכאורה סטייה לא מוסברת בין הדוחות ונראה לנו, כי כל אחד מהם, ודאי בהצטבר האמור בשניהם יחד, מלמדים על כך, שקיים קושי של ממש לקבל את הקביעה, לפיה הוכיח המשיב כי ראוי הוא לשחרור וכי שחרורו לא יסכן את הציבור ובכל מקרה, נראה לנו בבירור, כי למרבה הצער לא עבר "שינוי בולט וממשי" כנדרש בסעיף 10 (ב) לחוק.

לעניין זה נדגיש, כי ענייננו אינו בשאלה אם נקטע הליך שיקומו שלא כדין בגין מידע שגוי אם לאו (ואיננו מביעים דעה בעניין זה), והסיבה שבעטייה הוצא המשיב מאגף השיקום אינה רלוונטית לענייננו, אלא שאלת מצבו הנוכחי של המשיב, והאם עומד הוא בתנאי סעיף 9 וסעיף 10 (ב) לחוק. דעתנו, כי נוכח המפורט בדוחות, לא ממלא המשיב את הנדרש בסעיפים הנ"ל.

עוד נציין כי אף אם נכונה היתה הקביעה האמורה, לא ברור לנו מדוע למרות שחלפו כ- 4 שנים מעת שהוצא מהאגף השיקומי (6.4.11), לא פנה המשיב לחידוש ההליך השיקומי והשבתו לאגף השיקום, והסבריו לפיהם חושש מהתארכות ההליך השיקומי דבר שיפגע בשחרורו המוקדם (עמ' 7 ש' 26-33 לפרוטוקול הדיון בפני הוועדה), אינם יכולים כמובן להתקבל. גם השתתפותו בתכנית "שליטה בכעסים" על כל יתרונותיה, אינה יכולה להחליף טיפול שיקומי נדרש.

משמעות הדברים היא, כי המשיב לא עבר הליך שיקומי כנדרש, על אף שיכול היה לעשות כן, ולא ניתן איפוא לשחררו שחרור מוקדם וכה ממושך, בשלב זה.

למעלה מן הצורך נציין, כי גם אם יש ממש בקביעה בדבר השוני והפער הלא מוסברים בין שני הדוחות, ובהנחת העובדה כי דווקא הדו"ח העדכני יותר הוא השלילי מבין השניים, ראוי היה כי תתבקש הבהרה לפער האמור, ולא ניתן היה לדעתנו להעדיף ללא כל הסבר את האמור דווקא בדו"ח הישן יותר, ולהתעלם מההסבר המופיע בדו"ח החדש בדבר הכלים החדשים ששימשו בהכנתו.

ולבסוף, גם ההתלבטות אותה מציינת הועדה (עמ' 8 ש' 7 להחלטתה) והעובדה ש"לא נעלמו מעיניה נקודות החובה העומדות לחובת האסיר בשלב זה" (עמ' 10 ש' 31), אמורה היתה להביאה לידי מסקנה כי הנטל הכה מובהק המוטל על המשיב להוכיח שיקומו והשינוי הממשי והבולט שעבר, לא הורם ולמצער נותר מסופק, דבר הפועל כנגד שחרורו.

לכל האמור יש להזכיר, כי אף משטרת ישראל מתנגדת לשחרורו, זאת כאמור בחוות דעתה מיום 9.2.15 (נספח יב' לעתירה).

על רקע האמור נראה כי מתייתר הדיון ביתר הטיעונים שהועלו, ואולם, על מנת שלא להותיר את הדף חלק נציין, כי דעתנו היא, שככלל, ניתנת תכנית רש"א להבדק משעבר האסיר הליך שיקומי בין כתלי הכלא ולא כתחליף לו. ההליך השיקומי שעבר המשיב בעניינו, הוא כאמור מוגבל ולא מספק, ואין להחליפו בתכנית מחוץ לכלא. גם באשר לטענה בדבר יציאתו לחופשות, כידוע נקבע לא אחת שאין בעובדה שהאסיר יוצא לחופשות ללא תקלות כדי להצדיק את שחרורו המוקדם, שכן, אין דין חופשה לתקופה מוגבלת של ימים כדין שחרור מוקדם לתקופה של חודשים, שבראשונה נבחנת מסוכנותו של האסיר לטווח קצר ואילו בשניה נבחנת מסוכנותו של לטווח ארוך, יחסית.

11. ערים אנו לאופי ההליך ולעובדה כי ערכאה זו אינה שמה עצמה במקום וועדת השחרורים, אלא בוחנת את החלטותיה על פי אמות המידה המנהליות. עם זאת נראה לנו כי בעניינו לא הביאה הועדה לידי ביטוי ראוי במניין שיקוליה את שאלת מסוכנותו הציבורית של המשיב והעדר שיקום מספק, באופן בלתי סביר, המצדיק התערבותנו.

12. נוכח האמור סבורים אנו כי החלטת הועדה אכן חורגת משמעותית ממתחם הסבירות והיא מבוטלת בזה. למותר לציין כי ככל שיעבור המשיב הליך שיקומי משמעותי ויעמוד בדרישות החוק, פתוחה לפניו הדלת להתייצב בעתיד פעם נוספת בפני ועדת השחרורים לבחינה מחודשת של עניינו.

ניתן היום, כ"ג אייר תשע"ה, 12 מאי 2015, במעמד הצדדים.

שמואל בורנשטיין, שופט

זהבה בוסתן, שופטת

יעקב שפסר, שופט
אב"ד